

JUSTIITSMINISTEERIUM

Kohtutäiturite ja pankrotihaldurite järelvalve aruanne

Tallinn 2017

Justiitsministeeriumi vabakutsete talitus

Väljaandja:
Justiitsministeerium
Tõnismägi 5a
15191 Tallinn
Telefon: 620 8100
Faks: 620 8109
e-post: info@just.ee

Kõik käesolevas materjalis esitatu on kaitstud autoriõigusega, mis kuulub justiitsministeeriumile. Väljaannet tohib tsiteerida või refereerida üksnes juhul, kui viidatakse materjali autoritele. Ilma justiitsministeeriumi kirjaliku nõusolekuta ei ole väljaannet või selle osi lubatud mingil viisil publitseerida.

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1. KOHTUTÄITURITE JÄRELEVALVE	5
1.1. KONTROLLID.....	5
1.2. KAEBUSED.....	6
1.3. 2016. AASTA JÄRELEVALVE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED	7
2. NOTARITE JÄRELEVALVE	8
2.1. KONTROLLID.....	8
2.2. KAEBUSED.....	9
2.3. 2016. AASTAL JÄRELEVALVE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED.....	9
3. PANKROTIHALDURITE JÄRELEVALVE	10
3.1 2016. AASTAL JÄRELEVALVE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED.....	11
4. DISTSIPLINAARMENETLUSED.....	12
4.1. KOHTUTÄITURITE DISTSIPLINAARMENETLUSED	12
4.2. NOTARITE DISTSIPLINAARMENETLUSED	12
4.3. PANKROTIHALDURITE DISTSIPLINAARMENETLUSED	12
KOKKUVÕTE.....	14

Sissejuhatus

Justiitshalduspoliitika osakonna põhimääruse kohaselt on osakonna põhiülesanne riigi justiitshalduspoliitika kavandamine ja elluviimine järgmistes valdkondades: I ja II astme kohtud ja kohtulikud registrid, Eesti Advokatuur, advokaadikutse ja riigi õigusabi korraldus, Notarite Koda ja notarite ametitegevus, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda ning kohtutäiturite ametitegevus ja pankrotihaldurite kutsetegevus, vandetõlgikutse, patendivolinikukutse, Riigi Teataja väljaandmine koos muu seonduva õigusteabe avaldamisega, Registrate ja Infosüsteemide Keskuse tegevuse korraldamine ning Justiitsministeeriumi infotehnoloogia arendamine ja haldamine.

Justiitshalduspoliitika osakonna pädevuses olevate ülesannete täitmiseks teostab vabakutsete talitus seaduses sätestatud ulatuses osakonna vastutusalas riiklikku ja haldusjärelvalvet. Käesoleva aruande eesmärk on anda statistiline ülevaade 2016. aastal vabakutsete talituse poolt läbiviidud järelvalvemenetlustest. Aruandes on kajastatud järelvalvemenetlused, mis on läbi viidud ning mille suhtes valdavas osas on järelvalveakt või muu otsus koostatud 2016. aastal.

Aruanne koosneb neljast peatükist. Esimeses kahes peatükis käsitletakse kohtutäiturite ja notarite büroodes läbiviidud kontrollid ja nende tegevuse peale esitatud kaebusi. Lisaks statistilistele näitajatele esitatakse läbiviidud kontrollide põhjal loeteluna peamised tuvastatud puudused. Samuti antakse ülevaade kohtutäiturite ja notarite tegevuse peale esitatud kaebustest.

Kolmas peatükk annab ülevaade pankrotihaldurite tegevuse suhtes esitatud kaebustest.

Neljandas peatükis käsitletakse kohtutäiturite, notarite ja pankrotihaldurite suhtes läbiviidud distsiplinaarmenetlusi.

1. Kohtutäiturite järelevalve

1.1. Kontrollid

Haldusjärelevalvet kohtutäituri ametitegevuse üle teostab justiitsministeerium läbi enda järelevalveametnike. Järelevalvet Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja põhikirja, organite otsuste ja koja kehtestatud hea ametitava täitmise üle teostab Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja (edaspidi *koda*) aukohus. Justiitsministeerium võib järelevalve teostamisse kaasata koja. Vastavalt kohtutäituri seaduse (KTS) § 54 lõikele 3 võib justiitsminister anda järelevalve teostamise üle kojale järgmistes valdkondades:

- 1) teiste elukutsete esindajatega ühistes ametiruumides töötamise keelust kinnipidamine;
- 2) büroo nõuetekohastest lahtiolekuaegadest kinnipidamine;
- 3) ametialastest kitsendustest kinnipidamine;
- 4) kohtutäiturile seadusega pandud ametikohustuste isiklik täitmine;
- 5) ametikindlustuse olemasolu ja vastavus kehtestatud nõuetele;
- 6) ametitoimingute registreerimise nõuetest kinnipidamine;
- 7) statistika koostamine ja aruannete esitamine.

Järelevalve teostaja kontrollib kohtutäituri ametitegevuse nõuetekohasust, sealhulgas kohtutäituri seaduse § 54 lõikes 3 nimetatud valdkondi ja:

- 1) kohtutäituri ametialase arvelduskonto käivet;
- 2) kohtutäituri tasu ettemaksu ja täitekulu, sealhulgas tasu võtmise seaduslikkust;
- 3) ametitoimingute registreerimist ja infotehnoloogilist töökorraldust;
- 4) õigusaktidest või heast ametitavast tulenevate muude nõuete, kohustuste ja tähtaegade järgimist.

Järelevalve ei hõlma ametitoimingu tegemisel kohtutäituri valitud õigusliku lahenduse otstarbekuse hindamist.

Järelevalve kohtutäituri ametitegevuse üle toimub korralise kontrolli, erakorralise kontrolli ja järelkontrollina ning isiku avalduse või kaebuse või muu dokumendi või teabe alusel. Esimene korraline järelevalve toimub kohtutäituri teise ametiaasta jooksul. Järgnevate korraliste kontrollide sagedust seadus ei sätesta. Korraliste kontrollide arv ning konkreetsed kontrollitavad kohtutäiturid määratakse kindlaks justiitsministeeriumi tööplaanis. Erakorraline kontroll toimub põhjendatud juhtudel, kui on alust arvata, et kohtutäituri või kohtutäituri asendaja ametitegevuses esineb olulisi kiiret kõrvaldamist vajavaid puudusi. Järelkontroll toimub korralise või erakorralise kontrolli tulemusena tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks antud ettekirjutuse nõuetekohase täitmise kontrollimiseks.

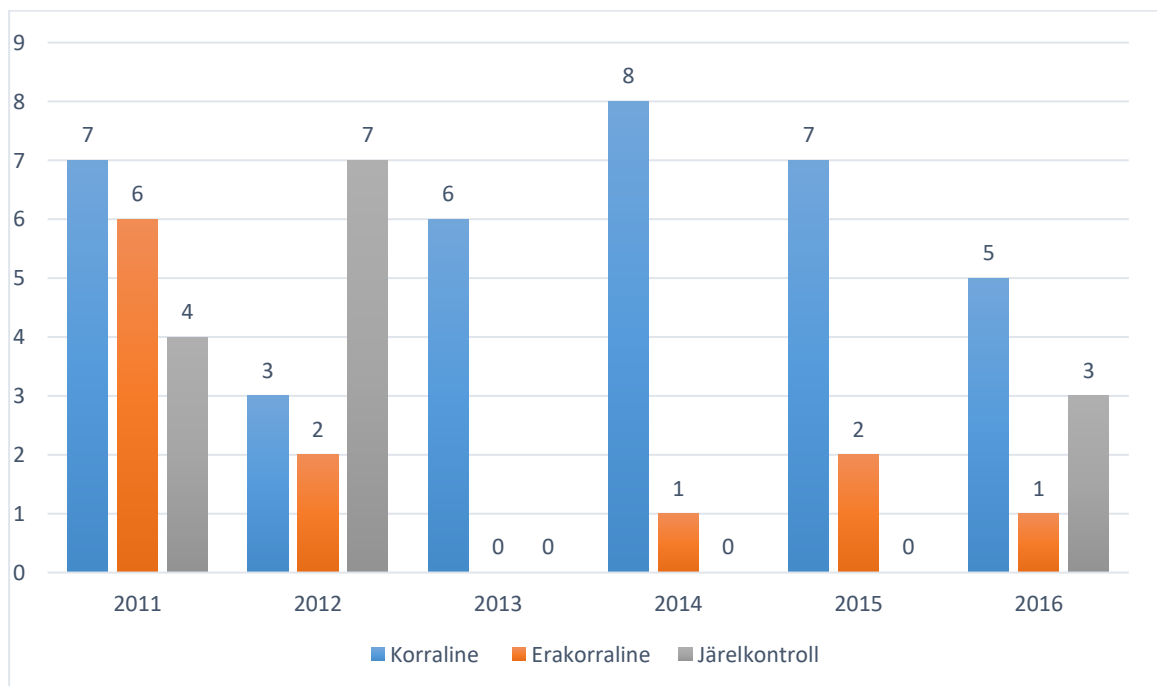
2016. aastal viidi läbi viis (5) korralist kontrolli ja kolm (3) järelkontrolli kohtutäituri büroos, neist viimasel juhul puudus ühes asjas vajadus kohtutäituri kaasamiseks¹. Ühel juhul viidi läbi ka kohtutäituri ametialase arvelduskonto suhtes erakorraline kontroll. Kuna kontrolli tulemusel rikkumisi ei tuvastatud, siis puudus vajadus kohtutäituri kaasamiseks.

Kohtutäiturite tegevuse peale esitati 2016. aastal kokku 264 avaldust (sh korduvad avaldused), millest 23 avaldust käsitati kaebusena ning mille põhjal viidi läbi järelevalvemenetlus. Järelevalvemenetluse tulemusena tehti 2016. aastal viis (5) tähelepanu juhtimist ning algatati kolm (3) distsiplinaarmenetlust, kus kõigil juhtudel tuvastati ametitegevuse nõuete rikkumine ja kahel juhul

¹ Järelkontroll teostati infosüsteemidest saadud andmete osas

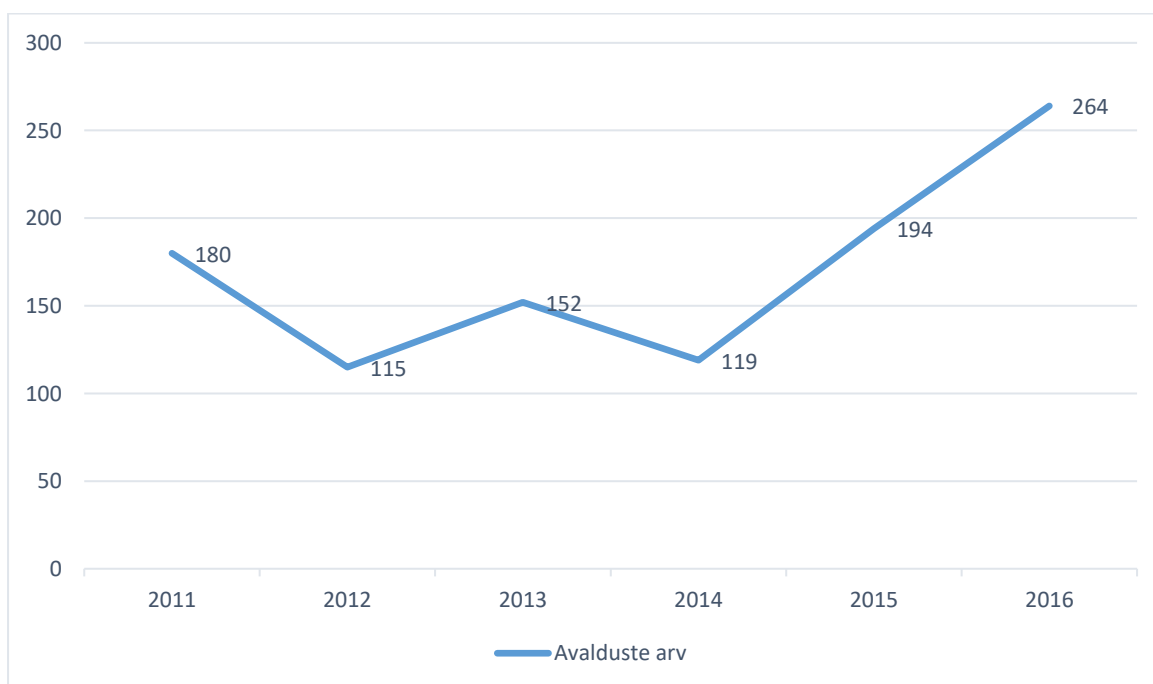
määrati karistus. Ühes asjas on menetlus pooleli. Kolmel korral edastati kaebuse materjalid Koja aukohtule menetlemiseks.

Joonis 1: Justiitsministeeriumi poolt teostatud kohtutäiturite büroode kontrollide arv 2011-2016.

1.2. Avaldused

2016. aastal esitati kohtutäiturite tegevuse peale 264 avaldust, mis on u 25% suurem arv võrreldes eelneva aastaga (vt joonis 2), mil lisaks esitati isikute poolt 53 märgukirja (kokku 194 avaldust), mille peale järelevalvemenetlust ei algatatud, vaid selgitati vastuskirjas isikule õiguskaitssevõimalusi ja muud asjakohast. 2016. aastal käsitati 241 avaldust märgukirjana, sh paarikümnel juhul viidi läbi eelselgitus asjaolude selgitamiseks ja tõendite kogumiseks, otsustamaks järelevalvemenetluse algatamise vajalikkuse üle.

Joonis 2: Justiitsministeeriumile kohtutäiturite peale esitatud avaldused aastatel 2011-2016.

Enim võib avalduste sisu osas tuua välja jätkuvalt järgmist:

- ✓ kohtutäitur on arestinud mitteametitava sissetuleku või sissetulekuosa;
- ✓ arestimisel ei ole jäetud arveldusarvele elatusmiinimumi;
- ✓ kohtutäitur ei vasta menetlusosaliste avaldustele, selgitustaotlustele ning kohtutäituriga ei ole võimalik ühendust saada;
- ✓ kohtutäituri tegevusetus nõude täitmisel;
- ✓ kohtutäitur viivitab arvelduskonto aresti alt vabastamisega;
- ✓ kohtutäitur viivitab otsuse tegemisega ja selle edastamisega;
- ✓ kohtutäitur ei vaata kaebust tähtaegselt läbi;
- ✓ kohtutäitur ei vasta tähtaegselt;
- ✓ kohtutäitur ei täida oma selgituskohustust jne.

1.3. 2016. aasta järelvalve käigus tuvastatud puudused

1. Pöördumiste ja kaebuste lahendamise eksimused: mitmel juhul tuvastati menetlusosalise (võlgniku või sissenõudja) kaebuse või muu pöördumise (selgitustaotlus, märgukiri, teabenõue) mittetähtaegne lahendamine ja/või tehtud otsuse menetlusosalisele kättetoimetamata jätmine.
2. Vara arestimise eksimused: paaril juhul tuvastati TMS § 53 lõike 1 ehk ülearestimise keelu rikkumisi. Sageli on probleemiks elatusmiinimumi tagamine, mis on suuresti tingitud kohtutäituri napist teabest võlgniku sissetulekutest või sootuks selle puudumisest. Täna puudub kohtutäituril juurdepääs võlgniku konto andmetele, andmed edastab võlgnik ja seda ka tihti puudulikult. See toob võlgnikule kaasa nii aja- kui ka rahalise kulu. Olukorda leevendaks, kui täituritel oleks võimalik saada krediidasutustelt võlgniku arvelduskonto väljavõtte teatud perioodi kohta.
3. Esines juhte, kus aastas oli tehtud vaid 1 vara päring. Üksikud viivitused sularaha arvelduskontole kandmisel.

4. Muud küsimused: paaril juhul oli rikutud notari poolt määratud pärandvara nimekirja koostamiseks antud tähtaega. Mitmel juhtumil oli kohtutäitur pikaajalises viivituses sissenõudjale raha ülekandmisega, rikkudes seega TMS § 43 lõiget 1. Paaril juhul tuvastati täitedokumendi mittenõuetekohane kättetoimetamine, sh viivitus. Ühel juhul tuvastati täituri poolt võlgnikule antud ebavajalik hinnang. Ühel juhul keelduti põhjendamatult võlgnikule e-kirja teel dokumentide saatmisest, kui puudus kahtlus isikusamasuses. Kinnisasja arestimisel ei märgitud aktis päraldisi ja muid osi, millele hüpoteek ulatus. Tuvastati puudus jaotuskava kättetoimetamisel. Ühel juhul algatati täiteasi isiku suhtes, keda täitedokumendis ei nimetata. Korra tuvastati täitetoimingute tegemine ajal, mil menetlus oli peatatud.

2. Notarite järelevalve

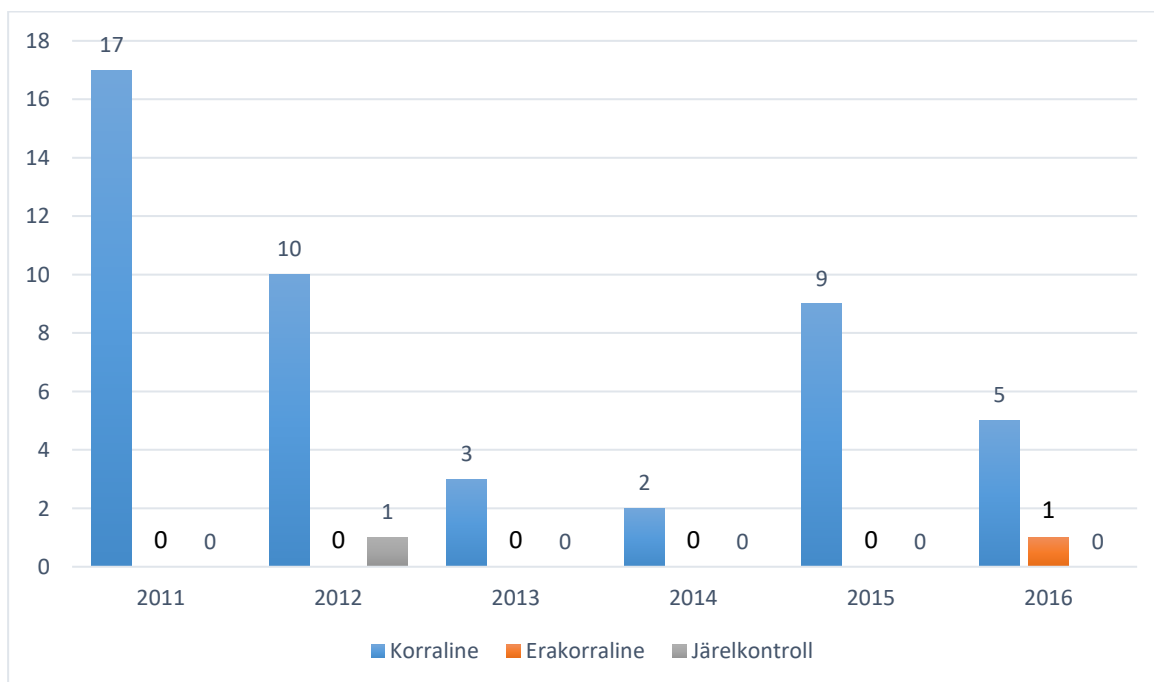
2.1. Kontrollid

Järelevalvet notari ametitegevuse üle teostab justiitsminister tema volitatud ametnike kaudu. Justiitsminister võib järelevalve teostamisse kaasata Notarite Koja esindaja, kelle määrab Notarite Koda. 2016. aastal osales järelevalvetes Notarite Koja tegevdirektor ja erinevad notarid.

Järelevalve notari ametitegevuse üle toimub korralise kontrolli, erakorralise kontrolli või järelkontrollina. Esimene korraline kontroll notari ametitegevuse üle toimub teise ametiaasta jooksul. Järgnevate kontrollide sagedust määrustik ei sätesta. Erakorralist kontroll viiakse läbi põhjendatud juhtudel, kui on alust arvata, et notari ametitegevuses esineb olulisi kiiret kõrvaldamist vajavaid puudusi. Järelkontroll toimub korralise kontrolliga avastatud puuduste kõrvaldamise ja korralise kontrolli tulemuste alusel antud justiitsministri käskkirja nõuetekohase täitmise kontrollimiseks. Notariaadimäärustiku § 76 kohaselt on järelevalve objektiks:

- ✓ notari ja tema büroo töökorraldus;
- ✓ tööks vajalike vahendite olemasolu ja kättesaadavus;
- ✓ isikuandmete elektrooniline töötlus notaribüroos;
- ✓ ametitegevuse raamatu ja muude raamatute pidamine;
- ✓ notari dokumentide vormistamine ja pitseerimine;
- ✓ hoiustamine;
- ✓ notari dokumentide arhiveerimine;
- ✓ juurdepääsu olemasolu elektroonilistele registritele ja päringute tegemise korraldus;
- ✓ ametitoimingus osalejate esindamine kohtu- ja haldusasutustes;
- ✓ notari tasu võtmise õigsus;
- ✓ ametikindlustuse olemasolu;
- ✓ rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmine. Viimati märgitus on Justiitsministeerium oma järelevalvekohustuse notareid puudutavas osas delegeerinud Notarite Kojale.

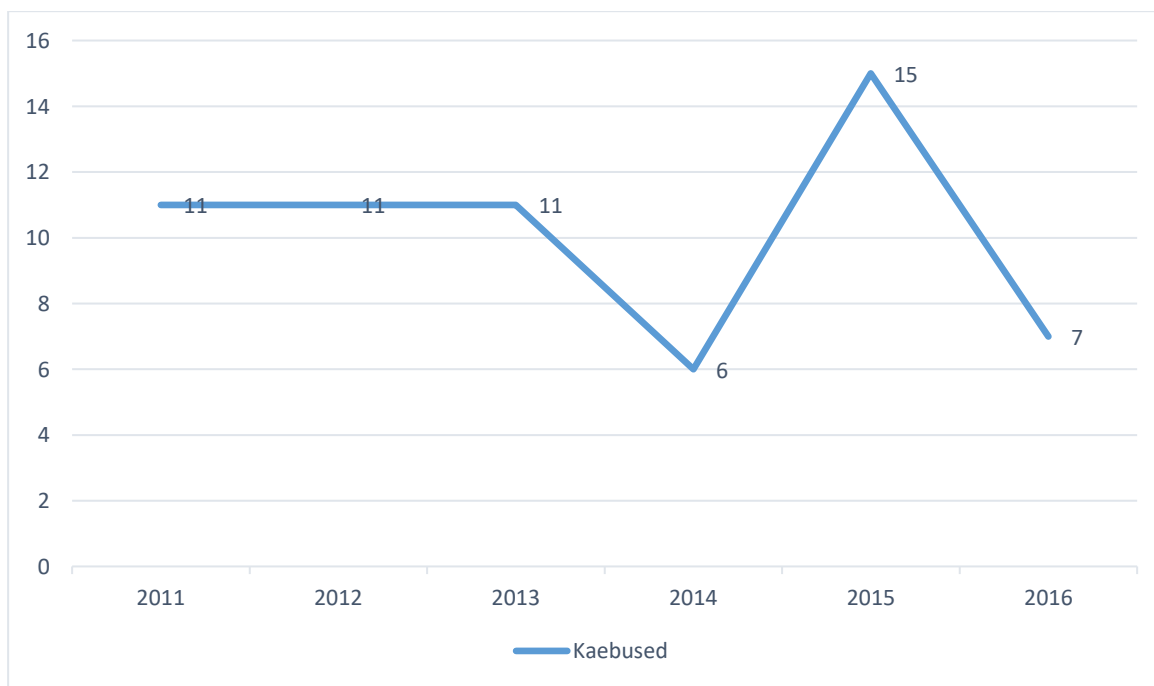
2016. aastal viidi läbi viis korralist kontrolli ja üks erakorraline kontroll. Distsiplinaarmenetlusi ei algatatud.

Joonis 3: Justiitsministeeriumi poolt teostatud notari büroode kontrollide arv 2011-2016.

2.2. Kaebused

2016. aastal esitati notarite ametitegevuse peale kokku Justiitsministeeriumile seitse kaebust, mida on u poole vähem võrreldes aastaga 2015.

Joonis 4: Justiitsministeeriumile notarite tegevuse peale esitatud kaebused 2010-2015.

Kaebuste sisuks oli kahtlus notari poolt dokumentide võltsimises, pärimistunnistuse tõestamisel seaduses sätestatud tähtaja mittejärgimine, pöördumisele vastamisel viivitamine, lepingus vale hinna kajastamine jm.

Kaebused osutusid alusetuteks – ametitegevuse nõuete rikkumine ei leidnud tuvastamist. Läbi aastate paistab silma, et kõige sagedamini esitatakse kaebuseid pärimismenetluse läbiviimise osas, kuna pärimismenetlused venivad väga pikaks ning isikud ei ole teadlikud oma õigustest ja kohustustest pärimismenetluse läbiviimisel. Sageli tekitabki pahameelt pärimismenetluste venimine mitmete kuude (sageli ca kuue kuu) pikkuseks.

2.3. 2016. aastal järelevalve käigus tuvastatud puudused.

Esines eksimus tasu võtmise alustele viitamisel. Korra tuvastati, et notar ei olnud hoiustatud summa edasikandmisel järginud lepingus kokkulepitud tähtaega. Tuvastati, et ühes tehingus oli notar võtnud tasu enam (6,35 eurot) kui seaduses lubatud. Notar kandis ebaõigesti võetud summa tehinguosalisele tagasi. Teisel juhul tuvastati notari tasu võtmisel viga järjekoha muutmise, hüpoteegi seadmise ja asjaõiguslepingu puhul. Antud tehingu puhul arvestas notari asendaja notari tasu valesti. Lisaks eelnevale tehingule, mille tõestas notari asendaja, oli ka notar ise võtnud valesti tasu järjekoha muutmise, hüpoteegi seadmise ja asjaõiguslepingu puhul, kuna oli jätnud samuti tähelepanuta NotTS § 29 lg 3 punkti 2. Notar heastas olukorra koheselt vea ilmsikstulekul, kandes enam võetud tasud klientidele tagasi. Notarile ja tema asendajale tehti tähelepanu juhtimine. Ühel juhul avastati, et notar ei olnud lepingu puhul võtnud tasu isikliku kasutusõiguse kustutamise eest

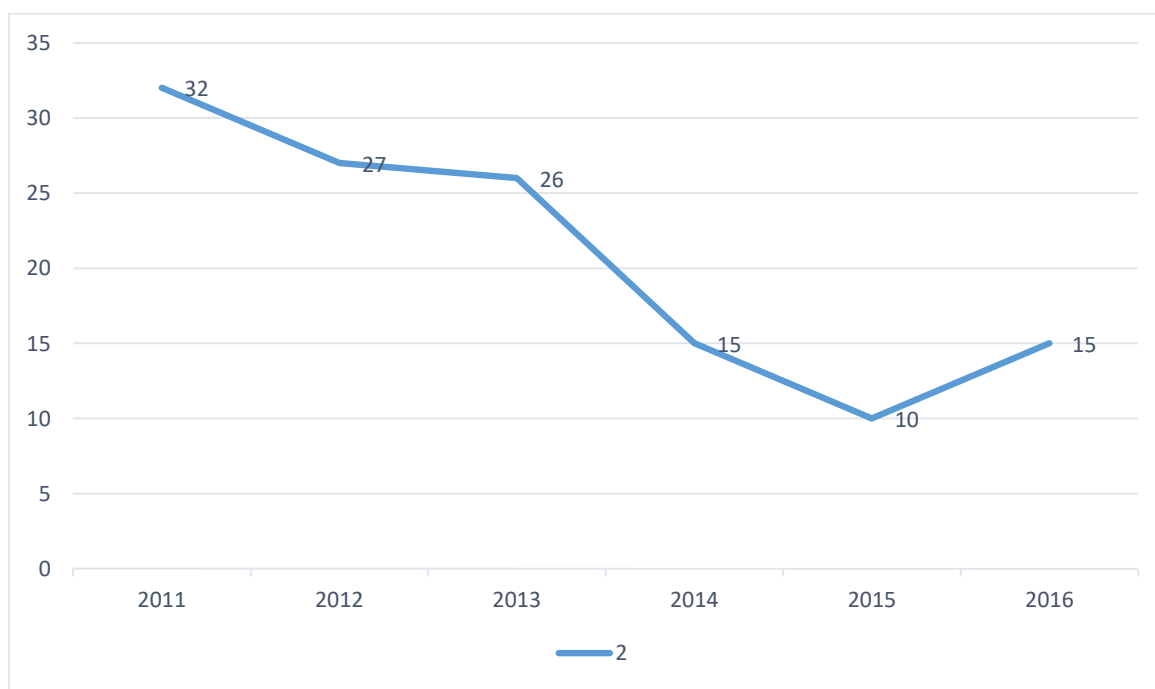
3. Pankrotihaldurite järelevalve

Vastavalt pankrotiseaduse § 70 teostab haldusjärelevalvet halduri tegevuse üle seaduses sätestatud ulatuses Justiitsministeerium. Sama paragrahvi lõike 5 kohaselt on Justiitsministeeriumil järelevalve teostamiseks õigus:

- ✓ saada haldurilt, võlgnikult, pankrotitoimkonnalt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuselt vajalikku teavet ja dokumente;
- ✓ saada võlausaldajalt vajalikku teavet;
- ✓ tutvuda pankrotiasja kohtutoimikuga, halduri toimikuga, võlausaldajate üldkoosoleku dokumentidega ja pankrotitoimkonna dokumentidega;
- ✓ kontrollida halduri poolt pankrotimenetluse kohta peetavat arvepidamist ja pankrotivõlgniku raamatupidamist ning pankrotivõlgniku varalist seisukorda;
- ✓ viibida pankrotitoimkonna koosolekul ja võlausaldajate üldkoosolekul.

Justiitsministeerium teostab järelevalvet halduri tegevuse üle halduri peale esitatud kaebuse või muude andmete alusel, mis annavad alust arvata, et haldur on oma kohustusi rikkunud. Justiitsministeeriumil on pankrotihalduri tegevuse üle järelevalve teostamisel õigus kontrollida halduri tegevuse nõuetekohasust ja pankrotimenetluse läbiviimise seaduslikkust.

2016. aastal esitati pankrotihaldurite tegevuse peale 15 avaldust, millest seitset käsitlesime märgukirjana. Distsiplinaarmenetlusi ei algatatud. Pankrotihaldurite tegevusele esitatud kaebuste arv on viimased aastad olnud püsivalt langustrendis ja seda eelkõige pankrotiasjade üldise ulatusliku langustrendi tõttu. 85% pankrotiavaldustest lõpeb raugemisega ehk enamusel juhtudel on tegemist olukorraga, kus võlgnikul vara puudub pankrotiavalduse esitamise aja hetkeks ning sisulist pankrotimenetlust läbi ei viida.

Joonis 5: Justiitsministeeriumile pankrotihaldurite tegevuse peale esitatud avaldused 2011-2016.

3.1 2016. aastal järelvalve käigus tuvastatud puudused

Enamikul juhtudel olid esitatud avaldused alusetud. Samuti kohus menetles juba paaril korral sama kaebust. Ühel juhul juhiti halduri tähelepanu asjaolule, et toimiku osalisel tutvustamisel peab keeldumine põhinema põhjendatud kaalutlustel. Teisel juhul juhiti halduri tähelepanu vajadusele tegeleda aktiivselt töötukassale avalduse esitamisega ja otsida asjale lahendusi. Ühel juhul oli viivitus kohtule aruannete esitamisel. Asja materjalid edastati menetlemiseks Koja aukohtule. Seega enamikul juhtudel ei tuvastatud pankrotihaldurite töös puudusi.

4. Distsiplinaarmenetlused

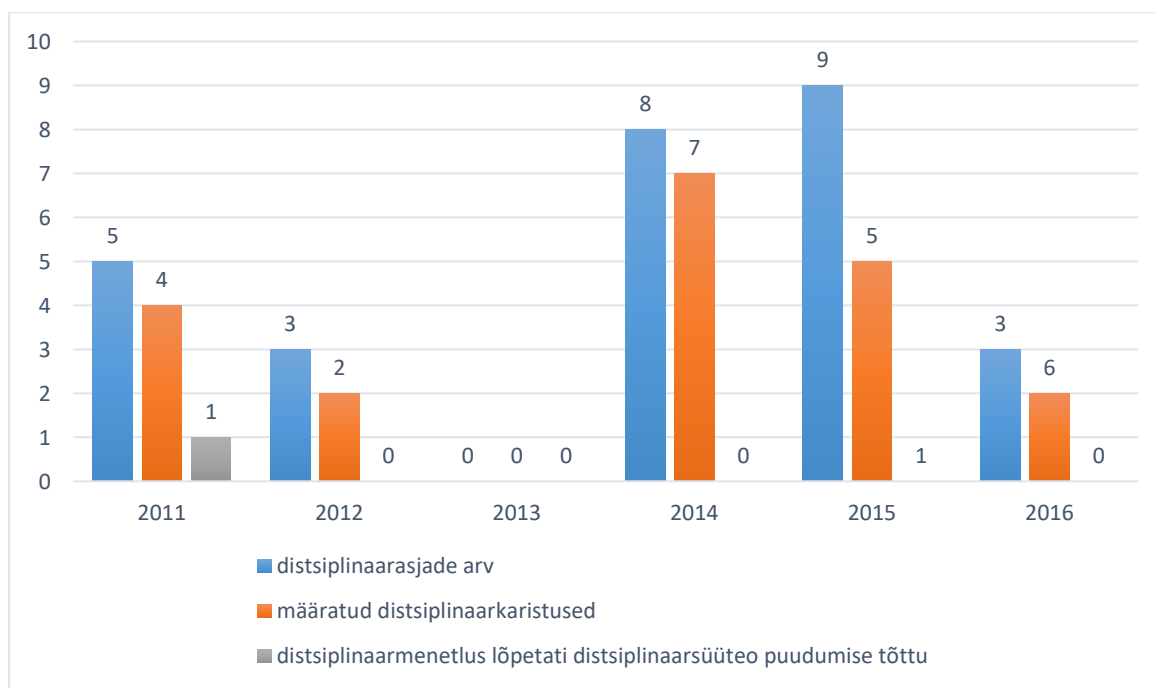
4.1. Kohtutäiturite distsiplinaarmenetlused

Vastavalt kohtutäituri seaduse § 56 on kohtutäituri distsiplinaarsüüteod:

- 1) ametitegevuses ja ametipidamises õigusaktidest ning koja otsustest ja heast ametitavast tulenevate kohustuste süüline täitmata jätmine või mittenouetekohane täitmine, sealhulgas kohtutäituri tasumääradele mittevastava tasu võtmine;
- 2) vääritud tegu, mis on vastuolus üldtunnustatud kõlblusnormidega või mis vähendab usaldust kohtutäituri ameti vastu, sõltumata sellest, kas tegu pandi toime ametikohustusi täites või mitte.

KTS § 57 kohaselt on kohtutäiturile määratavad distsiplinaarkaristused: noomitus, rahatrahv (64–6400 eurot) või ametist tagandamine.

2016. aastal algatati kohtutäiturite suhtes kolm distsiplinaarmenetlust ja määrati kaks karistust. Ühes asjas on menetlus pooleli.

Joonis 6: Kohtutäiturite suhtes läbi viidud distsiplinaarmenetlused 2011-2016.

4.2. Notarite distsiplinaarmenetlused

2016. a notarite suhtes distsiplinaarmenetlusi ei algatatud.

4.3. Pankrotihaldurite distsiplinaarmenetlused

2016. a haldurite suhtes distsiplinaarmenetlusi ei algatatud.

Kokkuvõte

2016. aastal esitati vabakutsete talitusele üle 500 pöördumise: avaldused, kaebused, märgukirjad, teabenõuded, selgitustaotlused või kohtu dokumendid. Järelevalvemenetlus algatati esitatud pöördumiste pinnalt kohtutäiturite tegevuse peale 23 juhul, notarite tegevuse peale 7 juhul ning pankrotihaldurite tegevuse peale 8 juhul. Võrreldes 2015. aastaga on langenud kohtutäiturite, notarite ja pankrotihaldurite valdkonnas esitatud kaebuste arv, mille puhul esines vajadus läbi viia haldusjärelevalve menetlus. Võrreldes 2015. aastaga langes läbi viidud distsiplinaarmenetluste arv. Korraliste järelevalvete arv on vähenenud. Tõsis erakorraliste ja järelkontrollide arv.

2016. aastal viidi korralisi kontrole läbi viies kohtutäituri büroos ja viies notaribüroos. Järelevalve tulemusel tehti 2016. aastal kohtutäituritele tähelepanujuhtimisi 5 korral ning algatati distsiplinaarmenetlus 3 korral. Distsiplinaarmenetluste tulemusena määrati karistus tuvastatud rikkumiste tõttu 2 korral. Pankrotihaldurite ja notarite suhtes distsiplinaarmenetlusi ei algatatud.

Kohtutäiturite puhul võib läbiviidud kontrollide tulemusena esile tõsta peamiste puudustena menetlusosalise (võlgniku või sissenõudja) kaebuse või muu pöördumise (selgitustaotlus, märgukiri, teabenõue) mittetähtaegset lahendamist ja/või tehtud otsuse menetlusosalisele kättetoimetamata jätmist. Vara arestimisel tuvastati 2016. aastal mõned rikkumised, sh ülearestimisi. Samuti paistab silma arestivaba miinimumi ehk elatusmiinimumi mittetagamine ebaregulaarse sissetulekuga isikute puhul. Samuti tuleb senisest enam pöörata tähelepanu menetlusosaliste pöördumiste kiirele ja sisulisele lahendamisele kohtutäituri enda poolt ning vajadusel põhjalikult selgitada menetlusosalistele nende õiguseid ja kohustusi ning senise menetluse kulgu ja selle põhjuseid. Esines mitmeid viivitusi täitemenetluste läbiviimisel ning laekunud summade sissenõudjatele edasikandmisel.

Pankrotihaldurite tegevuse osas suuri probleeme ei täheldatud. Enamik pöördumisi ei olnud põhjendatud.

Notarite tegevuses ei tuvastatud mingeid läbivaid probleemküsimusi. Notarite tegevust võib pidada korrektseks ja läbipaistvaks.